

Arbeids- og sosialkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
14/00333-15

Vår dato
17.10.2014

Innspill til statsbudsjettet - Arbeids- og sosialkomiteen

Fellesorganisasjonen (FO) er fag- og profesjonsforbund for nær 27.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Her er våre innspill til Arbeids- og sosialkomiteens behandling av statsbudsjettet for 2015.

FO mener at det er flere bra enkelttiltak i budsjettet for 2015. Dette gjelder eksempelvis styrkingen av tiltak for personer med funksjonsnedsettelse; funksjonsassistanse i arbeidslivet, styrking av tolketjenesten og talegjenkjenningsprogram på norsk. Men hovedbudskapet fra FO er at dette budsjettet vil bidra til økte forskjeller og mer fattigdom, og at det derfor må sies å være usosialt.

Resultatområde 2 Arbeid og velferd

Antallet registrerte hendelser om vold og trusler i NAV er nesten firedoblet fra 2010 til 2013. Arbeidsgruppen som utarbeidet rapporten «Sikkerhet i arbeids- og velferdsforvaltningen», anbefalte at sammenhengen mellom bemanningssituasjonen i NAV-kontorene og konsekvenser for vold og trusler om vold ble utredet. Utfordringene knyttet til vold og trusler beskrives, men det foreslås ingen tiltak når det gjelder bemanning. FO mener at det viktigste tiltaket, er at det kommer på plass en forskrift til arbeidsmiljøloven etter modell fra Sverige; «*Våld och hot i arbetsmiljön, AFS 1993:2, Arbetsmiljöverket*».

Programkategori 09.20 Tiltak for bedre levekår mv

FO synes det er positivt at det er satt i gang et arbeid med å utforme og prøve ut et helhetlig oppfølgingsprogram for lavinntektsfamilier. Vi synes imidlertid det er paradoksalt at regjeringen parallelt med opprettelsen av oppfølgingsprogrammet for lavinntektsfamilier iverksetter tiltak som vil føre til at langt flere familier vil havne i lavinntektskategorien, nemlig ved å fjerne det behovsprøvde forsørgertillegget i uføretrygden og å innskrenke stønadperioden for enslige forsørgere.

FO er kritisk til at omtalen av ytelser og tjenester til utsatte grupper i budsjettet bærer preg av en ensidig arbeidslinjeretorikk. FO har i høringsvar til Arbeids- og sosialdepartementet vært kritisk til regjeringens forslag om å innføre plikt for kommunene til å stille vilkår ved tildeling av økonomisk stønad. På faglig grunnlag vil vi påpeke at arbeidsrettede tiltak med dokumentert

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

effekt bygger på frivillighet, ikke tvang. Forsknings- og utviklingsprogrammet «Helhetlig, prinsippstyrt, metodisk tilnærming» er et eksempel på dette.

FO vil framheve at det er de universelle ytelsene som i størst grad bidrar til å utjevne levekårsforskjeller. De som av ulike grunner ikke kan komme i arbeid, eller som bare delvis kan arbeide, må ha et inntektsnivå som gir en forsvarlig levestandard.

FO mener at:

- Minstenivået for stønader i folketrygden må heves
- Kvalifiseringsstønadene må heves til 3G
- Økonomisk sosialhjelp må være nasjonalt normert og ligge på nivå med SIFOs satser

Programkategori 29.20 Enslige forsørgere

FO er svært kritisk til at stønadsperioden for enslige forsørgere reduseres fra tre til ett år. Overgangsstønadene har vært svært viktig for at mange aleneforeldre skal kunne kvalifisere seg til arbeidslivet, og klare den krevende kombinasjonen av jobb og eneomsorg for små barn.

Forslaget vil først og fremst ramme unge aleneforeldre som har lav utdanning og begrensede muligheter på arbeidsmarkedet. Hele 95 % av de som mottar stønaden er kvinner. FO mener at stønaden må beholdes slik den er i dag, og at aleneforeldre fortsatt skal ha mulighet til å kvalifisere seg til arbeidslivet, samtidig som de har en forutsigbar inntekt når barna er små.

Overgangsstønadene er en svært treffsikker ytelse som bidrar til kvalifisering og selvforsørging for en gruppe som i utgangspunktet er sårbar. Som regjeringen selv sier i budsjettet, var 90 pst av mottakere av overgangsstønad med yngste barn på ett år eller eldre i aktivitet i form av utdanning, arbeid eller aktiv arbeidssøking i utgangen av 2013.

Programkategori 29.50 Inntektssikring ved sykdom og uførhet

FO er glad for at regjeringen har lyttet til råd fra partene i arbeidslivet, og legger bort forslaget om å heve inntektsgrunnlaget for rett til sykepengene fra ½G til 1G.

Vi håper stortingsflertallet også vil legge bort forslaget om å erstatte dagens behovsprøvede barnetillegg til uføretrygden med et standardisert barnetillegg på 7.020 kroner årlig. Det hjelper ikke å innføre oppfølgingsprogrammer rettet mot lavinntektsfamilier eller strategier mot barnefattigdom, når man samtidig kutter i velferden til familier som er i en vanskelig situasjon på grunn av sykdom og uførhet.

Overfor personer som virkelig er syke, er økonomiske insentiver om å komme i arbeid helt uten effekt. FO etterlyser et forskningsbasert belegg for hvor mange av de 37.790 barna som nå rammes av kutt, som har foreldre som faktisk er i stand til å jobbe mer.

Forslaget kan innebære at flere familier blir avhengige av supplerende sosialhjelp, og dermed en kostnadsomveltning fra stat til kommune. Det vil føre til økt belastning på de lokale NAV-kontorene i form av flere søknader og mer byråkrati. En viktig målsetting med NAV-reformen var å redusere tiden som brukes til saksbehandling, og gi mer rom for individuell oppfølging av brukerne. FO vil minne om at Regjeringens målsetting er å redusere unødvendig byråkrati og å fjerne «tidstyvene».

Resultatområde 4 Arbeidsmiljø og sikkerhet

Endringer i arbeidsmiljøloven og effektivisering av offentlig sektor

FO er sterkt kritisk til regjeringens foreslåtte endringer av arbeidsmiljøloven med begrunnelse i behov for mer fleksibilitet i arbeidslivet. Vi mener at dagens lov er svært fleksibel, og gir adgang til en likeverdig medbestemmelsesrett til beste for både arbeidstakere og arbeidsgivere. Regjeringens endringsforslag overfører konsekvent makt til arbeidsgiver på bekostning av arbeidstakerne. Endringene er et angrep på trepartssamarbeidet og «den norske modellen», som er en suksessfaktor i et velfungerende arbeidsliv.

Videre er FO kritisk til at forslag om effektivisering av statlig sektor i all hovedsak skjer med økt anbuds- og konkurranseutsetting som virkemiddel. Både innføring av nøytral merverdiavgift i statlig sektor med varsling om at sykehusene også skal omfattes fra 2016, samt prinsippet om at alle bevilgede driftsutgifter skal reduseres med 0,5 % pr år er eksempler på dette.

FO vil oppfordre til at man bruker trepartssamarbeidet og dialog med de ansatte og deres organisasjoner som virkemiddel for å få bedre og mer effektive tjenester, også innenfor offentlig sektor. Vi mener det er en stor omstillingsvilje dersom man gjør omstillingen i samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Våre medlemmer er stolte fagpersoner som har en genuin vilje til å bidra til kvalitet og til å utvikling av velferdstjenestene. Denne kompetansen og samarbeidsviljen bør brukes som virkemiddel.

FO mener at kostnadene ved store omstillinger ofte er underbudsjettet. Dette vil særlig gjelde dersom omstillingen skjer over hodene til de ansatte. Jobb er en viktig del av folks liv, og omstillinger som gjør at man frykter for arbeidsforholdet sitt eller for å få dårligere lønns- og pensjonsvilkår vil både kunne føre til dårligere løsninger, utrygghet og motstand. Dette har en kostnad for samfunnet og den enkelte.

FO mener det ikke finnes forskningsmessig belegg for at anbuds- og konkurranseutsetting fører til bedre eller billigere tjenester. Vi frykter konsekvensene av dette budsjettet vil bli at skattepenger brukes til å gi private aktører fortjeneste fremfor å videreutvikle og styrke tjenestene til befolkningen. Slik budsjettet er innrettet, frykter FO særlig for tilbudet til de som trenger velferdstjenestene mest.

Vold og trusler om vold i norsk arbeidsliv

Avslutningsvis vil FO rette søkelyset på vold og trusler om vold i norsk arbeidsliv. Natt til tirsdag 28. oktober ble en ung sosionom drept på jobb i en privat barnevernsinstitusjon. Dette skjer bare vel ett år etter drapet på NAV-Grorud. Våre medlemmer og arbeidstakere i velferdstjenestene berøres sterkt av dette. Mange er utrygge, redde og bekymret, og slike hendelser fører til uhelse og uførhet. Arbeidstilsynet opplyser at det er meldt 11 alvorlige hendelser hittil i år (pr 29. oktober 2014). I tillegg vet vi at mørketallene er store. Mange alvorlige hendelser meldes ikke slik de skal etter loven.

FO har siden 1990-tallet tatt til orde for en ny forskrift til arbeidsmiljøloven. FO mener det må innføres en ny forskrift som gir arbeidsgiver et helhetlig oppfølgingskrav knyttet til blant annet risikovurdering, bemanningsbehov, organisering av tjenestene, ledelsesansvar og virksomhetens samlede mulighet for å løse oppgaven faglig og sikkerhetsmessig forsvarlig.

Ansvar for forebygging, krav til opplæring, samt støtte og veiledning må slås fast. Forskriften bør i tillegg stille krav til arbeidsplassens utforming i et forebyggende perspektiv. Den bør inneholde

bestemmelser med krav om sikkerhetsutstyr for raskt å kunne tilkalle hjelp i farlige situasjoner. FO mener det bør stilles svært strenge krav til risikovurdering når arbeidsoppgaver utføres som alenearbeid. En forskrift bør også inneholde bestemmelse som tydeliggjør de ulike rapporterings- og meldepliktene som i dag er hjemlet i ulike lovverk.

FO mener en forskrift til arbeidsmiljøloven om vold og trusler vil være nyttig for alle arbeidsområdene hvor det er risiko for vold. Den vil derfor være viktig for en rekke tjenester og næringer. En forskrift må forsterke ansvaret for både å gjennomføre risikovurderinger av arbeidsplassen og av de ulike arbeidsoppgavene/situasjonene.

Norge bør innføre en tilsvarende forskrift som Sverige fikk i 1993. Selv om regelverket er ulikt i de to landene, så mener vi at det er et egnet virkemiddel som gir arbeidsgiverne, tillitsvalgte og arbeidstakerne et godt verktøy til å håndtere disse alvorlige utfordringene.

I likhet med den svenske forskriften, bør en norsk forskrift også hjemle ansvaret for god oppfølging av de som utsettes for vold eller trusler om vold. I dag er det tilfeldig hvor god oppfølgingen er. FOs erfaring er at mye sykefravær og uførhet kunne vært forhindre gjennom mer systematisk oppfølging og debrifing.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik (sign)
Forbundsleder

Tove Kristin Dalheim (sign)
Fagkonsulent